

WILLEM

Verlaggever Willem Meuleman is in Amersfoort en de regio op zoek naar bijzondere verhalen.

Reageren of tips: willem.ac@ad.nl

Gonny Pasman richt speciale kring op in Soest

Leven naar filosofie van 'held' Spinoza

SOEST | Op de christelijke lagere school zat ze met vragen, waarop ze geen antwoord kreeg. Ruim vijftig jaar later ontdekte ze dat de enige filosoof, die Nederland rijk is, zo'n 350 jaar geleden met dezelfde vragen worstelde: Benedictus Spinoza. „Ik had dus helemaal geen rare gedachten vroeger, zoals ze mij wilden doen geloven.”

Gonny Pasman (62) heeft inmiddels een Spinoza Kring Soest opgericht. Ze wil de gedachten van de filosoof (1632-1677) met mensen delen en bespreken. In oktober start de kring met een verhandeling van hoogleraar Kees Schuyt. Daarna wordt twee seizoenen lang het werk de *Ethica* van Spinoza van kaft tot kaft behandeld.

In Utrecht stond haar wieg en daar groeide ze ook op. Haar man lokte haar naar Soest, waar ze nu samen een administratiekantoor runnen aan huis. Maar daarvoor was ze eerst nog klinisch chemisch analist en doktersassistente. Ze sportte veel (tennis) totdat ze artrose kreeg in knie en voet. Daarna was er tijd voor de filosofie. Er volgde twee leergangen aan de School voor Wijsbegeerte in Leusden: de geschiedenis en de systematiek van de filosofie.

Bij de geschiedenis kwam ook Spinoza voorbij. Thuis ligt de tafel bezaaid met boeken van en over hem. „Hij stelde dezelfde vragen als ik had als kind op de lagere school in de jaren vijftig. Die vragen werden hem niet in dank afgenomen.”

Gonny werd gelovig opgevoed, Nederlands Hervormd. Maar het gezin was buitenkerkelijk. „Zo noemde mijn vader het. Er was ooit iets gebeurd in de kerk, waarmee hij het niet eens was. Daarna wilde hij niet meer naar de kerk.”

Haar vader was kritisch, net als zijzelf. „Tijdens het laatste avondmaal zei Jezus dat Judas was voorbestemd hem te verraden. Toch

kreeg hij straf. Dat vond ik niet eerlijk. Hij was voorbestemd en kon er dus niets aan doen. En Mozes liep door de Rode Zee. Ik dacht dat moet net zo iets zijn geweest als de wadden. Die liggen ook wel eens droog, zodat je er kunt lopen.”

Spinoza geloofde ook niet in de wonderen. Dat waren voor hem natuurverschijnselen. „God en natuur waren voor hem twee synoniemen. Hij was geen atheïst, hij had slechts een andere manier van benaderen. Hij zag de mens zoals hij is, niet zoals hij zou moeten zijn. De mens

Door zijn werk te bestuderen, kijk ik gemakkelijker tegen het leven aan

—Gonny Pasman (62)

was voor hem een schakel in de natuur en was dus aan natuurwetten onderhevig.”

Gonny kan uren vertellen over haar ontdekte held. „Onvoorstelbaar dat hij in Nederland nauwelijks bekend is. Hij is onze enige filosoof! In Argentinië en China kent iedereen hem! Hier halen mensen vaak hun schouders op als je vraagt wie Spinoza was.”

Na twee jaargangen filosofie aan de School voor Wijsbegeerte moest

▲ Gonny Pasman ontdekte haar 'held', de filosoof Spinoza (boven) op school in Leusden. FOTO FRANS KANTERS

ze een specialisatie kiezen. Haar leeraar zei: „Waarom ga je niet iets met Spinoza doen? Waarom richt je niet een Spinoza Kring op in Midden Nederland?”

Inmiddels is de Kring een feit, met een eigen website www.spinozakringsoest.nl. Negen mensen hebben zich al opgegeven, er kunnen er nog zes bij. „Het enige dat je moet hebben is interesse in Spinoza en je moet de *Ethica* aanschaffen.”

Ze raakt echt niet uitgepraat over Spinoza, het interview duurt wat haar betreft veel te kort. Ze vergelijkt hem met Albert Einstein, die zei dat de theorieën, die hij ge-

bruikte dezelfde waren als die van Spinoza. Ook een beetje met Darwin, die ook zei dat de mens onderdeel van de natuur was.

Of ze zelf ook leeft naar de gedachte van Spinoza? „Ja, maar ik heb te veel temperament. Hij was stoïcijns en bleef altijd kalm.”

Objectief

Een dag na ons gesprek mailt ze. Ze heeft langer over die laatste vraag nagedacht: „Spinoza stelt in de *Ethica* dat de mens zich te veel laat leiden door emoties. Als iemand iets doet of zegt wat je niet leuk vindt, dan wekt dat bij jou een vervelend

gevoel op van boosheid. Je geeft die ander de schuld van jouw boosheid. 'Maar,' zegt Spinoza, 'niet die ander maar jijzelf doet dat!' Dat negatieve gevoel wek je zelf op! Als je niet laat leiden door die negatieve gevoelens, kun je er objectief en rustig tegenover staan!”

Het is niet gemakkelijk zo te denken, maïlt Gonny, maar als het lukt dan wordt het leven opeens wel een stuk gemakkelijker. „Ze zeggen wel eens dat Spinoza de filosoof van de vrijheid en blijheid was. Dat klinkt misschien zweverig, maar door zijn werk te bestuderen kijk ik wel gemakkelijker tegen het leven aan.”

Elleboogkerk heeft 20 nestplekken

AMERSFOORT | Onlangs meldde gierzwaluwenspecialist Marjo van der Lelie dat Meander Medisch Ziekenhuis bij de nieuwbouw veel aandacht heeft besteed aan nestmogelijkheden voor gierzwaluwen. Door haar toedoen kwamen er ook twintig speciale dakpannen op de nieuwe Elleboogkerk aan de Langegracht.

In 2007 werd de kerk verwoest door een brand. Toen ging niet alleen een groot deel van de kunstcollectie van Armando verloren, maar ook de nestplekken voor

vijftien gierzwaluwpaartjes. Marjo: „Gelukkig werd besloten tot wederopbouw. Tijdens een voorlichtingsavond over de plannen sprak ik architecte Annette Mark in de pauze. Zij wist niets van nieuwe nestplekken, maar wilde graag meewerken.”

In 2010 kwam de toestemming tot herbouw van de kerk en pakte zij de telefoon op. „De architecte had niet veel meer van doen met de plannen, maar had wel twintig dakpannen voor gierzwaluwen ingetekend in de bouwtekeningen.”

Tot haar grote vreugde werden begin 2012 op de noordwestkant van het dak een meter onder de dakrand twintig speciale pannen geplaatst. „De uitvoerder, bouwbedrijf Van Norel, heeft veel moeite moeten doen om deze pannen te vinden, die passen bij de hergebruikte pannen van de kerk. Speciaal werd onder de pannen een hardboard strook aangelegd. De uitvoerder heeft dit keurig geregeld. Helaas hebben de gierzwaluwen deze mooie plekken nog niet gevonden...”

▲ Bij de groene rondjes is een rij nestgaten. FOTO FRED VAN DER LELIE